

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Stephani Thevpoli Bened. F. Patric. Veneti,
Academicarum Contemplationum Lib. X**

Piccolomini, Francesco

[Basel], 1590

VD16 ZV 12463

De Animi habitibus. Cap. 2.

urn:nbn:de:hbz:466:1-12918

liment hanc perfectionem eum redderet aptissimum: propterea, præter animi facultates, ei pro origine dedit admirationem; pro medio, animi habitus: pro fine, ei felicitatem proposuit. Habilitas ad admirationem, est hominis affectio origine prima: facilitas ad capessendas disciplinas, est proprietas origine secunda: facultas ad assequendam felicitatem, est proprietas origine postrema; perfectione vero, & intentione præcipua: in quo ternario numero, vniuersa hominis perfectio posita est. Et quoniam de attinentibus ad duas præcedentes proprietates, satis superque in præcedentibus sum loquutus; superest solum, vt de animi habitibus, tanquam de proxima ad felicitatem dispositione, loquar; ac demum immensam humanæ felicitatis amplitudinem quam breuissimè perstringam:

De Animi habitibus.

CAP. II.

Quemadmodum ad nostrum corpus se habet sanitas, & pulchritudo; ita ad animam se habere putandum est virtutes in more positas, & scientiam: vt corpus per naturam præsertim formosum est, & bene valet; ita anima, ex sui natura, virtutibus, & scientiis est decorata: Demum, vt ars, & humana industria, conducunt ad sanitatem recuperandam, ad illustrandamque formam; ita disciplina, & studium, apprimè necessaria sunt

sunt pro scientia è tenebris in lucem reuocanda, virtuteque comparanda: quam vt anima assequatur, nil extrinsecus recipere debet, sed solùm eget purgatione à corporea labe; non secus ac aurum, vt fulgeat, solùm debet à terrena sorde secerni. Hinc euenit, quòd virtus omnis purgare dicitur; & omnis anima purgata, virtutibus, & scientiis, tanquam splendore proprio, est honestata. Dicitur tamen anima habitus recipere; quoniam habitus ad duo referri possunt: vel ad essentiam animæ, eiusque rationes; & sic firmi, permanentes, animæque manenti cœterni sunt; vel possunt referri ad hominem anima præditum, & ad notiones, quæ per externas excitationes à sensibilibus factas promuntur; in qua consideratione acquiri studio, & disciplina dicuntur: addeò, vt tunc dicamur habitum præditi, dum (repulsa nube, solutaque caligine; qua anima ob nexum cum corpore obducta, & circumfusa erat) anima in se conuersa, rationes, vel ideas conspiciere valet; & ita est affecta, vt non facile amplius, vel à corporis illecebris decipiatur, vel à nubibus eius offundatur. Ex quo constat, pro habitus adeptione nil denuo in anima recipi, sed solùm aliena repelli. Et quemadmodum supra crassam ignorantiam considerabantur tres cognitionis gradus; vnus opinionis rerum fluxilium; alter animaduersionis, quòd ea non sit scientia; postremus adeptionis veræ intelligentiæ, & scientiæ: ita quot

que in habitibus animæ hi tres gradus inueniuntur. Nam consideratur primò habitus opinionis, qui exposcit conseruationem phantasmatum rerum sensibilium in memoria: cōsideratur secundò habitus, & constantia in eo iudicio: quòd sensibilia non sint res veræ, sed vmbrae; qui est habitus, supra phantasiam eleuatus: demum cōsideratur habitus supremus in reditu animæ in se, & cōtactu idearum; qui phantasmatum ope minimè eget, nisi pro origine conuersionis animæ in seipsam. Ex qua explicatione primò colligimus, quomodo anima per scientiam fiat omnia: nam ea, vt nobis iuncta; primò est penitus in potentia, & nihil actu; mox fit omnia per rationes omnium sibi insertas; adeò, vt ea, ex se, semper sit omnia: vt nobis iuncta, modò sit potestate, modò actu, modò nihil, modò omnia; absque eò, quòd aliquid extrinsecus in se recipiat. Patet insuper, quid verè sit intellectus agens, & possibilis: nã duplex in nobis consideratur intellectus agens, duplexque possibilis; quatenus duplex potest fieri comparatio: vna inter animam in se manentem, & à se recedentem, siue progredientem; in qua comparatione anima progrediens, nancupatur intellectus possibilis; in se manens, dicitur agens. altera comparatio fit inter animam, & mentem, quatenus anima à mente perficitur; in qua comparatione anima est intellectus possibilis, mens vero agens. Quæ omnia longè secus per principia, & fundamenta.

damēta Peripatetica explicanda sunt, vt satis constat.

*An anima iuncta corpori, valeat per Ideas
intelligere.*

CAP. III.

DAlet proculdubio homo, per rationes animæ insertas, de rebus rectam habere opinionem; & ideo opinio ita dicitur esse hominis propria, vt intelligentia Deorum. At, num valeat anima corpori iuncta, ad ideas eleuari, & per eas intelligere; non leuis est dubitatio. Non enim apparet; quomodo anima adeo depressa, adeo terrena inole grauata, valeat ad supernā idearum lucem extolli, cum eisque coniungi. Insuper non apparet; quomodo iuncta corpori, sine virtute imaginandi intelligere valeat. Vulgata est Peripateticorum sententia, oportere intelligentem phantasmata speculari: in nexu autem animæ cum mente, & ideis, anima imaginationis ope non amplius vitur: non itaq; apparet, animam iunctam corpori per ideas posse intelligere. Attamen si ad Platonis verba, & sententias conuertimur; asserendum est; hominem posse quidem, sed cum difficultate, & rarò per ideas intelligere. Hoc affirmat Plato in Timæo inquit; Veræ opinionis virum quemlibet esse participem; intelligentiæ verò, Deos quidem omnes, homines verò paucos, &c. at intelligētia ea est, quæ ad ideas anle